

Straat	: Haarlemmerhout
Huisnummer	: ongenummerd
Toevoeging	: Maarschalkbank
Postcode	: 2012 JE
Kadastrale aanduiding	:
Naam object	:
Bouwjaar	: 1934
Architect	:
Bouwstijl	: invloed Art Deco
Oorspronkelijke functie	: herdenkingsmonument
Huidige functie	: herdenkingsmonument
Inventarisatie/beschrijving	: drs. C.J.B.P. Frank & drs. J.H.J. van Hest
Datum beschrijving	: 29-01-2003
Datum foto	: 27-11-2002

Ligging en stedenbouwkundige context

Het object is gelegen in de Haarlemmerhout, in het bosperceel ten oosten van de Fonteinlaan. Vlakbij bevindt zich het Hertenkamp.

Historie en stijl

Al vanaf de prehistorie was het gebied van het als de Haarlemmerhout bekend staande stadspark, bebost. De huidige aanleg van het bos is evenwel van jongere datum, en met name terug te voeren op de vroeg 19de-eeuwse plannen van de bekende tuinarchitect J.D. Zocher jr. In de vroege 20ste eeuw vonden nog enige (beperkte) wijzigingen plaats, door L.A. Springer, eveneens één van de bekendste Nederlandse tuinarchitecten. De Haarlemmerhout behield in de loop van de tijd het karakter van een parkbos, met een romantisch-landschappelijke aanleg.

In 1934 plaatste men er nabij het Hertenkamp een monument ter herdenking van het zilveren ambtsjubileum van C. Maarschalk (1870-1937), burgemeester van Haarlem. De plaatsing van een sterk de aandacht trekkend object in een stadspark sloot aan bij de door de Romantiek (18de/19de eeuw) bepaalde ideeën omtrent parkaanleg. In de loop van de tijd waren ook andere herdenkingsmonumenten in het park geplaatst, zoals het Costermonument (1823) en de Philip Lootsbank (1917). In 1962 werd er het Hildebrandmonument geplaatst.

Cornelis Maarschalk was van 1919 tot 1937 burgemeester van Haarlem. Door een erfenis mocht hij zich Maarschalk van Egmond en Rinnegomme noemen. Voor zijn Haarlemse bestuursfunctie was hij wethouder in Vreeland en burgemeester van Koog aan de Zaan geweest. In Cerutti's studie over het Haarlemse stadhuis (Haarlem 2001, p. 494) wordt Maarschalk getypeerd als *"een joviale man, die – lijkt het – vooral wordt herinnerd omdat hij 'veelvuldig de vermaaksetablisementen in de stad bezocht'."*

Het monument werd uitgevoerd in de vorm van een zitbank met aansluitende 'piloon'. Het is niet bekend wie het ontwerp leverde. De vormgeving toont enige invloed van de Art Deco-stijl. Dit blijkt onder meer uit de opzet met blokvormige onderdelen met afgeronde zijden, alsmede (recentelijk verdwenen!) veelzijdige sierlantaarns. Ook de koperen bekleding sluit aan bij de ontwikkelingen in de ontstaanstijd. Het object werd voorzien van enkele bronzen reliëfs met een wapenschild, waaronder het familiewapen van de burgemeester en het Haarlemse stadswapen.

Zoals bleek uit het voorgaande, verloor het object de sierlantaarns. Deze bevonden zich bovenaan tegen de wangen van de 'piloon'. Uitgaande van een fotografische opname bestonden ze waarschijnlijk uit een koperen armatuur met melkglasvulling. Waarschijnlijk werd de 'piloon' oorspronkelijk bekrond, en ging ook hier dus een sierelement verloren. Aan de achterzijde verdween één van de koperen bekledingsplaten.

Beschrijving

Het monument bestaat uit een deels in beton en deels in baksteen uitgevoerde kern, binnen een ijzeren raamwerk. De kern is geheel met koperen platen bekleed.

De hoofdvorm bestaat uit een trapsgewijs uitgevoerde 'piloon'. Deze heeft schouders als flankering van een hoger middendeel. De wangen zijn licht hellend, en aan de bovenzijde afgerond. Een (eveneens met koper beklede) zitbank met gesloten zijden die zich naar beneden toe verjongen, sluit aan de voorzijde op de 'piloon' aan. Ook hier afgeronde hoekzijden.

Aan de voorzijde bevindt zich tegen het hogere deel van de 'piloon' een bronzen plaquette met tekst: CORNELIS MAARSCHALK /VAN EGMOND EN RINNEGOM /BURGEMEESTER VAN HAARLEM /BIJ ZIJN /XXV JARIG JUBILEUM /MCMXXXIV. Hierboven een eveneens bronzen plaquette met wapenschild (familiewapen burgemeester Maarschalk). De wangen van het hogere piloondeel werden elk voorzien van een bronzen plaquette met wapenschild (rechter wang: stadswapen Haarlem, linker wang: onbekend wapen). Oorspronkelijk bevond zich boven deze twee plaquette's een sierlamp in Art Deco-stijl. Aan de achterzijde is het monument ongedecoreerd.

Literatuur:

Cerutti, W.G.M., *Het stadhuis van Haarlem. Hart van de stad*, Haarlem 2001, pp. 494-495

MOTIVERING VOOR PLAATSING OP DE GEMEENTELIJKE MONUMENTENLIJST**Architectuur-, bouw- en/of kunsthistorische waarde**

Het object heeft kunsthistorische waarde als een binnen de gemeente Haarlem op redelijk gave wijze bewaard gebleven herdenkingsmonument, uit het tweede kwart van de 20ste eeuw. Het ter ere van de Haarlemse burgemeester C. Maarschalk opgerichte monument werd in 1934 gerealiseerd (ontwerper onbekend), en uitgevoerd in een op de Art Deco uitgevoerde stijl. Karakteristiek is de door afgeronde blokvormen en koperbekleding bepaalde vormgeving, met een zitbank en een van bronzen plaquettes voorziene 'piloon'. Ondanks het verlies van enkele onderdelen bleef het authentieke karakter behouden.

Stedenbouwkundige en situationele waarde

Het object heeft situationele waarde doordat het een onlosmakelijk onderdeel vormt van de invulling van het als de Haarlemmerhout bekend staande stadspark van Haarlem. Hier neemt het herdenkingsmonument door zijn prominente verschijningsvorm, met een met koper beklede 'piloon' en zitbank, alsmede enkele bronzen plaquettes, een sterk in het oog vallende positie in. Als één van de in de loop van de tijd aan de inrichting van de Haarlemmerhout toegevoegde objecten (herdenkingsmonumenten), is het object van belangrijke betekenis voor het karakter van dit door een romantisch-landschappelijke aanleg bepaald stadspark.

Cultuurhistorische waarde

Het object heeft belangrijke cultuurhistorische waarde als herdenkingsmonument in de gemeente Haarlem. Als een herinneringsobject bij gelegenheid van het zilveren ambtsjubileum van C. Maarschalk als burgemeester van Haarlem, is het monument een belangrijke illustratie van de stadsgeschiedenis. In de op de Art Deco-stijl stoelende vormgeving en de uitvoering als een zitbank tegen een van plaquettes voorziene 'piloon', weerspiegelt het object de ideeën omtrent de vormgeving van een herinneringsmonument, zoals die golden in de ontstaanstijd.

Het object, het redelijk gaaf bewaard gebleven herdenkingsmonument voor de Haarlemse burgemeester C. Maarschalk dat in 1934 werd opgericht, bestaande uit een zitbank tegen een van plaquettes voorziene 'piloon', is op basis van bovenstaande motivering beschermenswaardig als gemeentelijk monument in de gemeente Haarlem.

Beschermd(e) monument(en)

opgenomen in de **gemeentelijke monumentenlijst** als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de monumentenverordening Haarlem 2006

PLAATSELIJKE AANDUIDING

Plaats: Haarlem
Straat: Dreef
Huisnummers:
Toevoeging:

OMSCHRIJVING

Zie bijlage. Maarschalkbank

KADASTRALE AANDUIDING

Kadastrale gemeente: HLM02
Sectie: R
Nummer: 01419

BESTUURLIJKE BESLUITVORMING

Datum plaatsingsbesluit: 28 juni 2011
Registratienummer: VVH/OV/2011/5327
Monumentnummer: 59-0399

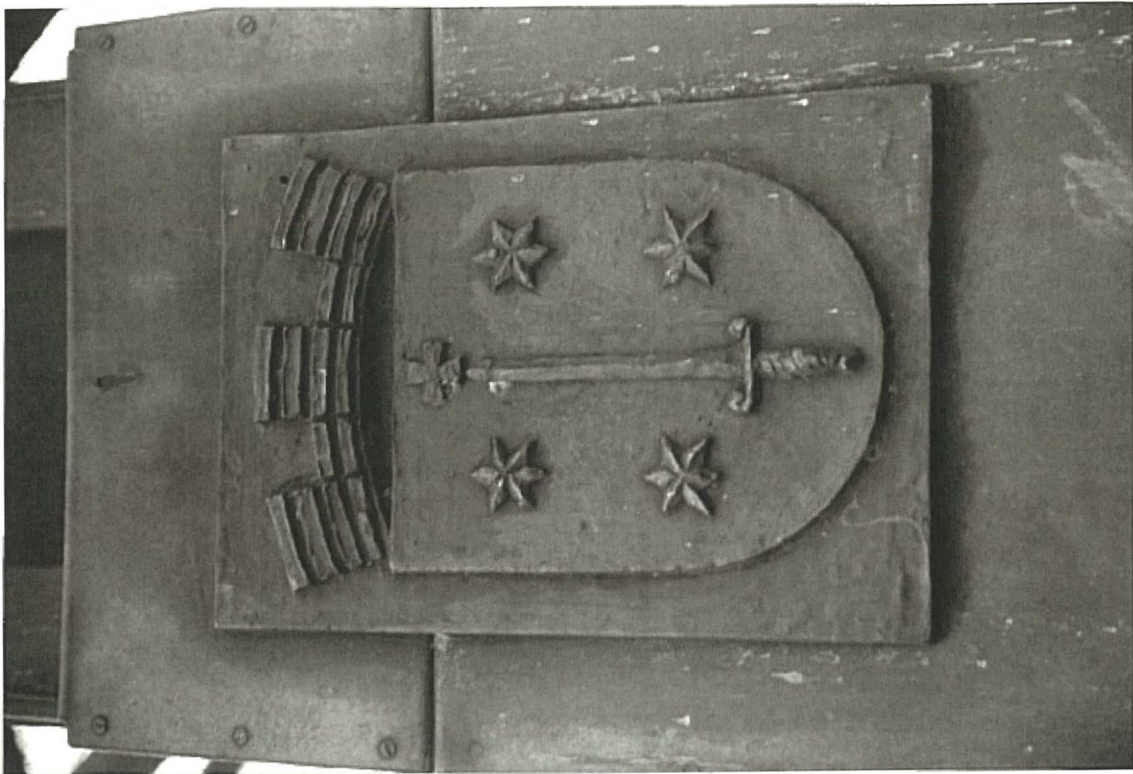
Totaalaanzicht.

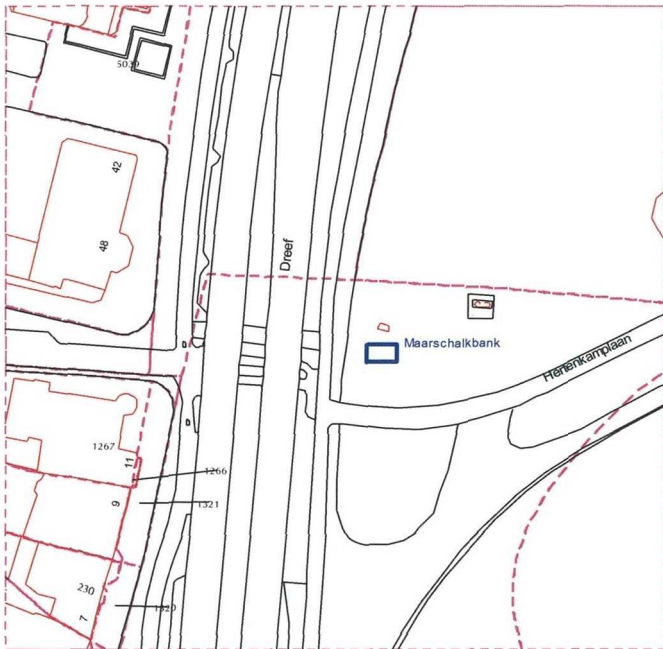

Plaquette met tekst, en bovenliggend familiewapen van burgemeester Maarschalk.

Stadswapen van Haarlem, en onbekend wapen.

Haarlemmerhout Maarschalkbank situatie 2010

